

PROTOKOLLAT MED TILKENDEGIVLSE

meddelt 4. november 2014

i faglig voldgiftssag 2014.0104

Blik- og Rørarbejderforbundet
(advokat Kim Bøg Brandt)

mod

TEKNIQ
(underdirektør Thorkild Bang)

Twisten

Under denne sag er der tvist mellem parterne om, hvorvidt Rørprislisten under forligsmandens mæglingsforslag af 21. marts 2014 skal anses for en normallønsoverenskomst, der skal tillægges mæglingsforslagets kronestigning, eller en minimallønsoverenskomst med en årlig lokal løndannelse.

Det er klagers opfattelse, at Rørprislisten skal anses som en normallønsoverenskomst, der skal tillægges mæglingsforslagets kronestigning.

Det er TEKNIQ's standpunkt, at Rørprislisten skal anses for en minimallønsoverenskomst med en årlig lokal løndannelse.

Påstande

Klager har nedlagt følgende påstand: Indklagede tilpligtes at anerkende, at betalingen pr. præsteret arbejdstime i akkord tillægges 210 øre pr. 1. marts 2014, 225 øre pr. 1. marts 2015 og 240 øre pr. 1. marts 2016.

Indklagede har nedlagt påstand om frifindelse.

Sagens behandling

Sagen blev behandlet mundtligt den 4. november 2014 med højesteretsdommer Jon Stokholm som opmand. Som sidedommere udpeget af klager fungerede Max Meyer og Kjeld Husted. Som sidedommere udpeget af indklagede fungerede Kjeld Burmølle og Anders Søndergaard Larsen.

Efter forelæggelse og procedure voterede rettens medlemmer. Der kunne ikke blandt sidedommerne opnås flertal for noget resultat. Sagen blev herefter overladt til opmandens afgørelse. Opmanden fremkom herefter med nedenstående tilkendegivelse.

Baggrunden for sagen

I 1985 skete overenskomstfornyelsen ved lov nr. 123 af 31. marts 1985 om fornyelse og forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler mv.

Om udmøntningen af denne lov foreligger følgende opmandskendelse af 19. august 1985 mellem sagens parter (enkelte trykfejl er berigtiget):

”Under denne faglige voldgiftssag har klagerne – Rørudvalgets arbejdstagerpart: Blik- og Rørarbejderforbundet og Dansk Metalarbejderforbund – nedlagt påstand om, at indklagede, Rørudvalgets arbejdsgiverpart: Dansk VVS-Installatør Foreningen og Jernets Arbejdsgiverforening, tilpligtes at forhandle de mellem Rørudvalgets parter gældende prislistes i henhold til § 2, jfr. § 10 i lov nr. 123 af 31. marts 1985 om fornyelse og forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m.v.

Indklagede har nedlagt påstand om frifindelse.

Parterne har været enige om at lade uoverensstemmelsen mellem dem afgøre af en faglig voldgiftsret med undertegnede Mette Koefoed Bjørnsen som formand og opmand.

Det hedder i den nævnte lov nr. 123 af 31. marts 1985 om fornyelse og forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m.v. bl.a.:

”§ 1. Kollektive overenskomster om løn- og arbejdsforhold, der er indgået mellem organisationer eller enkeltvirksomheder under Dansk Arbejdsgiverforening og organisationer under Landsorganisationen i Danmark, og som er opsagt til den 1. marts 1985, fornyes indtil den 1. marts 1987 med de af §§ 2-3 og §§ 8-9 følgende ændringer.”

”§ 2. På de områder, hvor overenskomsterne indgås som normaloverenskomster, kan der ved aftale mellem parterne med virkning for det første år, for hvilket overenskomsterne er fornyet, gennemføres ændringer, der holdes inden for en beløbsramme på 2 pct. af den årlige lønsum på det pågældende overenskomstområde opgjort pr. 1. marts 1985.

Stk. 2. Med virkning for det andet år, for hvilket overenskomsterne er fornyet, kan der på samme måde gennemføres ændringer, der holdes inden for en beløbsramme på 1,5 pct. af den i stk. 1 omtalte lønsum.

Stk. 3. Af de i stk. 1 og 2 omtalte beløbsrammer anvendes en forholdsmæssig del til lønforbedringer for lærlinge og EFG-elever.”

”§ 3. På områder, hvor overenskomsterne indgås som minimallønsoverenskomster, er arbejdsgiverorganisationerne og virksomhederne berettigede til at begrænse lønstigningerne i den enkelte virksomhed, således at den samlede lønudvikling inden for det pågældende overenskomstområde det første år ikke overstiger en beløbsramme på 2 pct. af lønsummen på det pågældende overenskomstområde opgjort pr. 1. marts 1985, og således at den samlede lønudvikling i det andet år ikke overstiger 1,5 pct. af denne lønsum.

Stk. 2. Den samlede lønudvikling og lønsummen på de enkelte overenskomstområder fastlægges og beregnes eksklusive lærlinge og EFG-elever. På den enkelte virksomhed forhøjes den årlige lønsum for lærlinge og elever med 2 pct. i det første år og 1,5 pct. det andet år.

Stk. 3. i den samlede lønudvikling for det andet år, hvormed overenskomsterne forlænges, skal ikke medregnes virkningerne af §§ 8-9.

Stk. 4. På den enkelte virksomhed kan ændringer af tidlønningerne eller af betalingsgrundlaget på områder, hvor der forekommer akkorder, bonusordninger, produktionstillægsordninger og produktivitetsfremmende lønsystemer i øvrigt, kun finde sted én gang i perioden indtil 28. februar 1986 og én gang i perioden 1. marts 1986 til 28. februar 1987.”

”§ 4. Kollektive overenskomster, bortset fra de i § 1 og § 5 nævnte, der er opsagt eller kan opsiges til udløb inden 1. april 1986, uden at der inden lovens ikrafttræden er indgået ny overenskomst, forlænges for en periode af 2 år fra det tidspunkt, til hvilket den enkelte overenskomst er opsagt eller kan opsiges. Forlængelsen sker med de samme ændringer, som følger af §§ 2-3 og §§ 8-9, idet ændringerne tidligst har virkning fra det tidspunkt, til hvilket den enkelte overenskomst er opsagt eller kan opsiges.

Stk. 2. Kollektive overenskomster, bortset fra de i § 1 og § 5 nævnte, som efter opsigelse er bortfaldet efter 28. februar 1985, uden at der inden lovens ikrafttræden er indgået ny overenskomst, fornyes for en periode af to år fra det tidspunkt, til hvilket den enkelte overenskomst var opsagt, med de samme ændringer, som følger af §§ 2-3 og §§ 8-9.”

...

”§ 8. 3 måneder før udløbet af den periode, hvormed den enkelte overenskomst eller aftale er forlænget eller fornyet – for de af § 7 omfattede almindelige bestemmelser vedkommende fra januar 1987 – nedsættes den normale ugentlige arbejdstid med 1 time pr. uge til 39 timer.”

...

”§ 9. Som kompensation for arbejdstidsnedsættelsen efter § 8 ydes der fra tidspunktet for arbejdstidsnedsættelsen et generelt tillæg til tidlønningerne på 2,56 pct.

Stk. 2. For akkordlønnede arbejdere kan tillægget indregnes i akkordsatserne. Indregningen foretages i så fald således, at forhøjelsen af den gennemsnitlige akkordfortjeneste hermed bliver af ovennævnte størrelse.

Stk. 3. Inden for overenskomstområder, hvor lønnen er fastsat som dag-, uge-, månedsløn eller lignende, forbliver denne løn upåvirket af arbejdstidsnedsættelsen.”

”§ 10. Inden for de af § 1 og § 4 omfattede overenskomstområder afgøres sådanne spørgsmål om anvendelse af de i § 2 nævnte beløb, om hvilke der ikke opnås enighed inden 1. maj 1985 eller inden 4 uger efter overenskomstens normale udløbstid, ved et i hvert overenskomstområde oprettet paritetisk sammensat nævn. Fristen kan fraviges efter aftale mellem parterne.”

...

Rørprislisten indeholder en meget omfattende række priser gældende ved udførelse af rørledningsarbejder, sanitære installationer og damp- og varmtvandsanlæg. Prislisten gælder ikke fjernvarmeledning, idet der for dette arbejdsområde er aftalt en særlig prisliste.

Det hedder i afsnit 1 om almindelige bestemmelser, som er fælles for de to prislister bl.a.: ”01.

Så længe denne prisliste står ved magt, må ingen af de undertegnede organisationer eller disses medlemmer enten enkeltvis eller flere i forening forsøge på ved noget som helst middel, åbent eller skjult, at modarbejde dens bestemmelser eller fremtvinge nogen forandring deri.”

...

”07.

Alle arbejder skal så vidt muligt udføres i henhold til prislisten, medens alle arbejder, som ikke er nævnt i prislisten, samt udførelse af arbejde under særlige forhold, eller hvor ekstraordinære vanskeligheder er til stede, akkorderes særskilt, ved arbejdets påbegyndelse dog senest når halvdelen af arbejdet er udført, eller betales som timelønsarbejde. Betaling aftales skriftligt, eventuelt i kopibog.”

I arbejdsrettens dom af 25. februar 1985 i sag nr. 10.443 om opsigelse af Rørprislisten m.v. – som klagerne under voldgiftssagen har påberåbt sig – udtaler Arbejdsretten:

”Efter det foreliggende er aftalerne vedrørende de omhandlede og de tidligere tilsvarende akkordprislister stedse indgået mellem organisationerne – som i denne sag ikke sjældent efter forhandling i Forligsinstitutionen. Prislisterne trådte i kraft den 1. marts 1983, og de kan tidligst opsiges til ophør den 1. marts 1985. Prislisterne findes herefter naturligt at måtte anses for selvstændige overenskomster, der kan opsiges uafhængigt af parternes almindelige overenskomster.” ...

... ”Som sagen foreligger oplyst og i betragtning af prislisternes særlige – selvstændige – karakter og tilblivelsesmåde findes det overvejende betænkeligt at fastslå, at parternes almindelige overenskomster med de deri indeholdte løn- og akkordbestemmelser kan og skal træde i stedet for bestemmelserne i de opsagte prislister.” ...

... ”Efter det anførte må der gives klagerne medhold i, at opsigelserne ikke medfører prislisternes bortfald pr. 1. marts 1985, og at opsigelserne for så vidt er overenskomststridige. Prislisterne må imidlertid anses for opsagt af de indklagede til udløb den 1. marts 1985, men således at de fortsat er bindende for parterne, indtil de afløses af nye mellem parterne aftalte prislister, eller indtil den opsigende part har iværksat arbejdsstandsning i overensstemmelse med reglerne i Hovedaftalens § 2. ...”

Under voldgiftssagen har parterne – overensstemmende med arbejdsrettens afgørelse – erklæret sig enige i, at Rørprislisten er en selvstændig overenskomst, der er underkastet selvstændige regler for opsigelse.

Klagerne har på deres side fremhævet, at det altid har været forbundenes opfattelse, at prislisterne var at betragte som normallønsoverenskomster, begrundet i at der kun foretages reguleringer af prislisterne ved overenskomstfornyelserne og ingen ændringer i overenskomstperioden. Klagerne finder derfor, at prislisterne falder ind under bestemmelserne i § 2 i overenskomstfornyelsesloven.

Heroverfor har de indklagede anført som deres opfattelse, at prislisterne i overenskomstfornyelseslovens forstand er rene minimallønsområder, idet de mellem parterne gældende hovedoverenskomster er baseret på minimallønsprikket.

Det fremhæves i denne forbindelse af de indklagede, at vel er Rørprislisten i opsigelsehenseende at betragte som en selvstændig overenskomst, men den må anses for at være et tillæg til de mellem parterne gældende minimallønsoverenskomster, og ikke et selvstændigt

overenskomstområde i fornyelses- og forlængelseslovens forstand, og det anføres – overensstemmende med Dansk Arbejdsgiverforenings cirkulære nr. 17/1985, 31. marts, at ”erfaringer fra tidligere overenskomstperioder viser, at uændrede akkordpriser i forbindelse med f.eks. ændrede materialer, metodeændringer m.v. medfører indtjeningsforbedringer på et par procent. Rammen vil derfor i almindelighed være opbrugt, uden at der aftales forandringer. ...”

Sagt med andre ord er det de indklagedes opfattelse, at produktivitetsstigninger gør det naturligt ikke at tillægge prislisterne generelle forhøjelser, og det fremhæves, at den teknologiske udvikling inden for Rørprislisterens område er betydelig.

Over for dette synspunkt har klagerne gjort gældende, at det ville være ensbetydende med, at et selvstændigt overenskomstområde overhovedet ikke ville blive reguleret, men forblive stationært i hele overenskomstperioden, idet bestemmelserne i prislisterne som nævnt alene forhandles af hovedorganisationerne og ikke kan ændres i løbet af overenskomstperioden. Den sandsynlige teknologiske udvikling på området er det efter klagerens opfattelse ikke denne voldgiftsrets opgave at vurdere.

Da der ikke blandt de af parterne valgte voldgiftsmedlemmer har kunnet opnås enighed eller flertal for en afgørelse af sagen, må denne træffes af opmanden, der udtaler:

Parterne har under sagen erklæret sig enige i, at bestemmelserne i prislisterne ikke kan henvises til forhandlinger lokalt på de enkelte virksomheder som forudsat i overenskomstforlængelseslovens § 3.

Det af arbejdsgiverne fremførte synspunkt, at sandsynlige teknologiske fremskridt inden for de af prislisterne omfattede arbejdsområder, vil vise sig så betydelige, at der – selv med uændrede akkordpriser – vil opnås sådanne indtjeningsforbedringer for lønmodtagerne i den af forlængelsesloven omfattede overenskomstperiode, at de i loven anførte rammer dermed er udfyldt, finder opmanden ikke afgørende for voldgiftssagens problem, som alene er, hvorvidt prislisterne kan kræves forhandlet i et i henhold til den nævnte lov nedsat paritetisk nævn. Bestemmelserne i overenskomstforlængelsesloven er eksplicit knyttet til betegnelserne lønudvikling og lønsam og ikke til f.eks. begreberne lønindtjening og lønomkostning.

Idet de i sagen omhandlede akkordprislister særlige, selvstændige karakter lægges til grund – herunder det forhold, at de stedse er indgået mellem organisationerne og senest ændret pr. 1. marts 1983 efter forhandling i Forligsinstitutionen – finder opmanden, at der må gives lønmodtagerparten medhold i kravet om, at prislisterne tages op til forhandling i et i henhold til overenskomstfornyelsesloven nedsat paritetisk sammensat nævn.

I overensstemmelse hermed afsiges følgende

KENDELSE:

Rørudvalgets arbejdsgiverpart, Dansk VVS-Installatør Forening og Jernets Arbejdsgiverforening, tilpligtes at forhandle de mellem rørudvalgets parter gældende prislister, i henhold til § 10 i lov nr. 123 af 31. marts 1985 om fornyelse og forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m.v.”

En faglig voldgiftskendelse af 20. maj 1985 i en sag anlagt af Snedker- og Tømrerforbundet i Danmark mod Træet Arbejdsgivere afgjorde, at prislisterne for bygnings-snedkerarbejde ikke i henhold til fornyelsesloven behandles som en selvstændig overenskomst og dermed sidestilles med en nor-

mallønsoverenskomst, idet overenskomsten mellem parterne måtte anses som en helhed. Parterne i den sag var enige om, at deres overenskomst henhørte under minimallønssystemet.

På linje hermed afgjorde en anden faglig voldgiftskendelse af 21. oktober 1985 i en sag anlagt af Murerforbundet i Danmark mod Centralforeningens Afdeling for Murermestre i Nordsjælland, at overenskomsten og priskuranten som helhed fastlægger grundlaget for fagets lønbetalinger, og at priskuranten derfor ikke i henhold til fornyelsesloven kunne udskilles som en selvstændig enhed. Parterne var også i den sag enige om, at deres overenskomst var en minimallønsoverenskomst.

VVS-Overenskomsten indeholder i pkt. 3 følgende bestemmelse:

”Punkt 3 – Lønforhold

Stk. 1: Minimalløn

Fra og med begyndelsen af den lønperiode, hvori nedenstående startdatoer indgår, udgør minimallønnen:

pr. 1. marts 2012 kr. 107,30

pr. 1. marts 2013 kr. 108,65

Stk. 2: Øvrige lønforhold

- a. Parterne er enige om, at anvendelse af tidløn eller produktionsfremmende lønsystemer bør ske på en sådan måde, at den enkelte virksomheds produktivitet og konkurrenceevne – og dermed beskæftigelsesmuligheder – fremmes mest muligt.
- b. Forhandlingerne om lønændringer kan højst finde sted én gang i hvert overenskomstår.

Stk. 3: Servicetillæg

Hvor arbejdet ikke kan udføres i akkord, betales et produktivitetsbestemt servicetillæg på minimum kr. 10,00 pr. time.

Tillægget modregnes i eventuelt personligt tillæg. Tillægget betales ikke ved timelønstimer i akkord af enhver art.

Stk. 4: Generelle forhøjelser

Alle generelle lønforhøjelser i overenskomstperioden tillægges udbetalingerne pr. time.

Stk. 5: Lønmæssige misforhold

Organisationerne er enige om, at de har påtaleret efter overenskomstens regler for behandling af faglig strid, hvis de finder, at der på en arbejdsplads er lønmæssige misforhold.”

Af Rørprislistens titelblad fremgår:

”Så længe denne prisliste står ved magt, må ingen af de undertegnede organisationer eller disses medlemmer enten enkeltvis eller flere i forening forsøge på ved noget som helst middel, åbent eller skjult, at modarbejde dens bestemmelser eller fremtvinge nogen forandring deri.”
 (”værnebestemmelsen”).

Rørprislisten indeholder på side 22 følgende bestemmelse:

”OVERENSKOMSTFORHOLD

32. Såfremt der foretages ændringer i de mellem Dansk Industri samt Dansk VVS på den ene side og på den anden side Blik- & Rørarbejderforbundet samt Dansk Metal gældende overenskomster, og disse ændringer angår de i Rørprislisten nævnte arbejdsforhold, optages der mellem de her kontraherende parter en forhandling sigtende til gennemførelse heraf.
33. For de virksomheders vedkommende, som ikke hidtil har benyttet Rørprislisten, henstilles det, at arbejdsgivere og arbejdere, forinden noget arbejde udføres efter priskuranten, gennemgår de priser, hvorom det pågældende arbejde drejer sig.
34. Den normale ugentlige arbejdstid er fastlagt i de respektive organisationers overenskomster.
 Parterne er enige om på de enkelte byggepladser i så vidt omgang som muligt at tilstræbe, at arbejdets påbegyndelse, spise- og hvilepauser og arbejdets afslutning lægges ensartet for samtlige arbejdere på byggepladsen.”

Mæglingsforslag fra forligsmanden af 21. marts 2014 indeholder bl.a. følgende:

”C
For overenskomster, hvor der ikke er opnået enighed,
bliver følgende gældende:

C.1.
Fællesbestemmelser

De under C.1.1.a, C.1.2.a, C.1.2.d, C.2 og C.3 nævnte forhøjelser får virkning fra begyndelsen af den lønningsuge, hvori 1. marts 2014, 1. marts 2015 og 1. marts 2016 indgår.

C.1.1. Minimallønssområderne

- a) For timelønnede forhøjes minimallønssatsen/mindstebetalingssatsen

pr. 1. marts 2014 med 150 øre pr. time for voksne lønmodtagere og med 85 øre pr. time for lønmodtagere under 18 år.

pr. 1. marts 2015 med 165 øre pr. time for voksne lønmodtagere og med 95 øre pr. time for lønmodtagere under 18 år.

pr. 1. marts 2016 med 180 øre pr. time for voksne lønmodtagere og med 105 øre pr. time for lønmodtagere under 18 år.

- b) Dag-, uge- og månedslønninger reguleres på tilsvarende måde som timelønningerne.
- c) På den enkelte virksomhed kan forhandlinger om lønændringer højst ske én gang pr. overenskomstår.
- d) Vedrørende akkorder, bonusordninger, produktionstillægsordninger og produktionsfremmende lønsystemer i øvrigt kan der højst ske én forhandling af betalingsgrundlaget pr. overenskomstår.

C.1.2. Normallønsområderne

- a) I normallønsoverenskomster forhøjes normallønssatsen for voksne lønmodtagere pr. 1. marts 2014 med 210 øre pr. time, pr. 1. marts 2015 med 225 øre pr. time og pr. 1. marts 2016 med 240 øre pr. time.

I normallønsoverenskomster, hvor der for voksne lønmodtagere er fastsat en særlig garantibetaling pr. time, forhøjes garantibetalingen tilsvarende.

For lønmodtagere under 18 år forhøjes satsen, hvor anden regulering ikke finder sted pr. 1. marts 2014 med 168 øre pr. time for 17-årige og 126 øre pr. time for andre, pr. 1. marts 2015 med 180 øre pr. time for 17-årige og 135 øre pr. time for andre og pr. 1. marts 2016 med 192 øre pr. time for 17-årige og 144 øre pr. time for andre.

- b) Til tidlønnede ydes forhøjelsen af normallønssatserne som generelle tillæg til alle præsterede arbejdstimer.
- c) Dag-, uge- og månedslønninger reguleres på tilsvarende måde som timelønningerne.
- d) På normallønsområder, hvor krav om regulering af akkordgrundlaget, herunder priskuranter, er rejst, gælder følgende:
  - d.1) Kollektive overenskomster, der er indgået mellem LO's og DA's medlemsorganisationer/-forbund eller foreninger/afdelinger under disse, og som fastlægger virksomhedens betalingsforpligtelse for arbejde i akkord, fornys som anført nedenfor i tilfælde, hvor der ikke er adgang til anden regulering i overenskomstperioden, og hvor der ikke efter anden aftale sker en forøgelse af lønnen for akkordarbejde.

Provisionslønnede er ikke omfattet af bestemmelsen.

Betalingen for ovennævnte arbejde reguleres således, at betalingen pr. præsteret arbejdstime i akkord tillægges 210 øre pr. 1. marts 2014, 225 øre pr. 1. marts 2015 og 240 øre pr. 1. marts 2016.

I det omfang ændret teknologi, ændrede arbejdsmetoder mv. giver mulighed for øget indtjening, kan den enkelte virksomhed kræve modregning i de ved denne bestemmelse fastsatte ørebeløb i en sådan indtjeningsforøgelse. Kan enighed ikke opnås, kan sagen underkastes sædvanlig fagretlig behandling. Denne bestemmelse ændrer i øvrigt ikke den almindelige adgang til at begære akkorder ændret under henvisning til bristede forudsætninger eller efter regler om nyt arbejde.

Såfremt antallet af præsterede arbejdstimer i en lønperiode er ukendt, beregnes timetallet ved at dividere lønmodtagerens a-skattepligtige lønindkomst i lønperioden med den i henhold til ATP-loven opgjorte timefortjeneste. Det herved beregnede antal timer, dog højst 37 pr. uge, tillægges ovennævnte ørebeløb.

I præstationsbestemte lønsystemer, hvor forhøjelserne af normallønssatserne påvirker betalingsgrundlaget, gælder – udover det ovenfor nævnte – at forhøjelserne tilpasses således, at den faktiske lønstigning ved uændret præstation ikke overstiger de aftalte forhøjelser af normallønssatserne.

- d.2) Er overenskomstparterne enige herom, kan ovennævnte tillæg indregnes i akkordgrundlaget ved forhandling mellem overenskomstparterne eller lokalt efter overenskomstparternes bestemmelse. I modsat fald forholdes som anført under d.1 ovenfor.

I givet fald optages der forhandlinger i perioden frem til den 1. september 2014. Det nye akkordgrundlag får virkning for arbejde, der udføres pr. 1. oktober 2014. I perioden, indtil et eventuelt nye betalingsgrundlag får virkning, betales efter bestemmelserne under d.1.”

Parternes argumentation

Klager har gjort gældende, at VVS-arbejde i akkord er omfattet af den selvstændige overenskomst, Rørprislisten, som er indgået mellem Dansk Industri, TEKNIQ, Dansk Metal, og Blik- og Rørarbejderforbundet. Overenskomsten forhandles selvstændigt under overenskomstforhandlingerne, men da der i 2014 ikke kunne opnås enighed mellem overenskomstparterne, blev Rørprislisten i stedet fornyet via forligsmandens mæglingsforslag.

Rørprislisten skal anses som en normallønsoverenskomst ved udmøntningen af forligsmandens mæglingsforslag.

Værnebestemmelsen i Rørprislisten fastlægger, at ingen, hverken lønmodtagere eller arbejdsgivere, må forsøge at udlægge en forandring af Rørprislisten; den kan kun ændres ved forhandling mellem de parter, der har indgået den. Dette medfører, at Rørprislisten må anses som en normallønoverenskomst, hvorfor den skal tillægges skitsens kronestigning. Det er ved den faglige voldgiftskendelse fra 1985 fastslået, at Rørprislisten må anses for en selvstændig overenskomst og behandles i overensstemmelse med normallønoverenskomsterne.

Indklagede har gjort gældende, at parternes overenskomster udgør et samlet kompleks under minimallønsområdet og at de enkelte prislistes derfor ikke lønmæssigt kan adskilles fra hovedoverenskomsten. Voldgiftskendelsen af 19. august 1985 er uden betydning for spørgsmålet. Dette princip er generelt gældende for prislisterne på håndværksområdet. VVS-overenskomsten er en minimallønsoverenskomst.

Opmandens begrundelse

Under denne sag skal det afgøres, om VVS-området, herunder VVS-overenskomsten med tilhørende Rørprisliste, skal anses for et "minimallønsområde" eller et "normallønsområde" under mæglingsforslaget fra forligsmanden af 21. marts 2014.

Det er almindeligt kendt, at byggeriet anses for et minimallønsområde. Bestemmelsen i VVS-overenskomstens pkt. 3 er i overensstemmelse hermed. Rørprislisten er et integreret led i parternes overenskomstforhold, og den omstændighed, at Rørprislisten isoleret set kan minde om et normalprissystem, er uden betydning for forståelsen af den kategorisering, som er grundlæggende i mæglingsforslaget.

Ved afgørelsen af, hvilken retskraft der i så henseende kan tillægges den faglige voldgiftskendelse af 19. august 1985, må det tages i betragtning, at denne kendelse udtrykkeligt er begrundet med en henvisning til de særlige omstændigheder i forbindelse med 1985-fornyelsesloven med henblik på at kunne opnå den ved loven forudsatte ligelige lønudvikling. Det samme formål ses ikke at ligge til grund for forligsmandens mæglingsforslag, hvor der blot er tale om to forskellige reguleringsmåder gældende for henholdsvis normalløns- og minimallønsområderne.

Indklagede frifindes herefter for klagers påstand.

Hver part bærer egne omkostninger og skal betale halvdelen af opmandens honorar mv.

Sagen sluttet.

København, den 13. november 2014

Jon Stokholm